

CUPRINS

ABREVIERI	9
I. INTRODUCERE ÎN PROBLEMATICA DREPTURILOR ȘI LIBERTĂȚILOR FUNDAMENTALE ALE OMULUI	11
1.1. Noțiunea de „drepturile omului”	11
1.2. Apariția și evoluția istorică a drepturilor omului	12
1.3. Considerații generale privind sistemul de protecție a drepturilor omului în cadrul Organizației Națiunilor Unite și al Consiliului Europei	17
II. PRINCIPIILE CE GUVERNEAZĂ DREPTURILE ȘI LIBERTĂȚILE FUNDAMENTALE ALE OMULUI	22
2.1. Importanța rolului principiilor generale de drept	23
2.2. Principii generale de drept	28
2.3. Principii specifice dreptului comunitar	35
III. EVOLUȚIA CONCEPȚIILOR ȘI A REGLEMENTĂRILOR INTERNAȚIONALE ÎN DOMENIUL DREPTURILOR OMULUI ...	44
3.1. Reglementări internaționale	44
3.2. Trăsături ale reglementărilor în domeniul drepturilor omului; categorii ale drepturilor omului	61
3.2.1. Categoriile de drepturi	63
3.2.2. Drepturile persoanelor care fac parte din minorități	70
3.3. Caracterul internațional al drepturilor și libertăților omului	75
IV. CONSTITUȚIA ROMÂNIEI, LEGI ȘI INSTITUȚII PENTRU PROTECȚIA DREPTURILOR ȘI LIBERTĂȚILOR OMULUI ÎN ROMÂNIA	81
4.1. Categoriile de drepturi și libertăți fundamentale ale cetățenilor prevăzute de Constituția României	83
4.2. Îndatoririle fundamentale ale cetățenilor	86
4.3. Avocatul Poporului	86

V. ROMÂNIA ÎN RAPORT CU CONSILIUL EUROPEI ȘI CONVENȚIA EUROPEANĂ A DREPTURILOR ȘI LIBERTĂȚILOR FUNDAMENTALE ALE OMULUI	87
5.1. Introducere	87
5.2. Jurisdicția Europeană anterioară protocolului Nr.11	88
5.2.1. Convenția Europeană a Drepturilor Omului din 1950	88
5.2.2. Evoluția anterioară	92
5.3. Convenția Europeană a Drepturilor Omului – Parte a dreptului intern	93
5.3.1. Izvoarele și caracterele generale ale Convenției	93
5.3.2. Caracterele generale ale Convenției	96
5.4. Aderarea României la Consiliul Europei, ratificarea Convenției și dreptul de recurs individual	99
5.4.1. Aderarea la Consiliul Europei	99
5.4.2. Ratificarea Convenției Europene	99
5.4.3. Preeminența Convenției în dreptul intern român	100
VI. PROTECȚIA DREPTURILOR OMULUI ÎN CADRUL UNIUNII EUROPENE; CARTA DREPTURILOR FUNDAMENTALE	102
6.1. Preocupări ale comunităților privind drepturile omului	103
6.2. Decizii ale Curții Europene de Justiție privind drepturile omului	106
6.3. Cetățenia Uniunii Europene	112
6.4. Carta drepturilor fundamentale ale omului; conținut, semnificație	113
6.5. Drepturile omului în context european: competiție sau complementaritate	117
6.5.1. Izvoarele normelor privind drepturile omului	119
6.5.2. Substanța normelor privind drepturile omului	120
6.5.3. Cadrul instituțional	122
6.5.4. Cum se poate asigura coerența și complementaritatea celor două sisteme	123
VII. POSIBILE LIMITĂRI ALE DREPTURILOR ȘI LIBERTĂȚILOR FUNDAMENTALE ALE OMULUI	129
7.1. Cazurile în care atingerea adusă dreptului la viață nu reprezintă încălcări ale acestuia	130
7.1.1. Circumstanțele în care dreptul la viață al unei persoane poate fi atins (limitările dreptului la viață)	132

7.1.2. Caracterul absolut necesar al recurgerii la forță	137
7.1.3. Aplicare specială în cazul deținuților	141
7.1.4. Obligația procedurală – necesitatea unei anchete efective privind circumstanțele morții	143
7.2. Cazurile în care munca efectuată independent de voința celui care o prestează nu reprezintă muncă forțată	150
7.3. Limitările posibile ale dreptului la libertate și siguranță	151
7.3.1. Condițiile pe care trebuie să le respecte măsura privativă de libertate	153
7.4. Limitarea legală a dreptului la un proces echitabil	170
7.5. Limitarea legitimă a dreptului la respectarea vieții private și de familie, a domiciliului sau/și a corespondenței	175
7.5.1. Noțiunea de ingerință	176
7.5.2. Ingerința trebuie să fie prevăzută de lege	177
7.5.3. Ingerința trebuie să îndeplinească un scop legitim	178
7.5.4. Ingerința trebuie să fie necesară într-o societate democratică	179
7.6. Limitările libertății de exprimare	182
7.6.1. Ingerința să fie prevăzută de lege	183
7.6.2. Scopul legitim urmărit	184
7.6.3. Ingerința să fie necesară într-o societate democratică	185
7.6.4. Limitele criticii admisibile	187
7.6.5. Discursul politic	189
7.6.6. Funcționari publici și magistrați	192
7.6.7. Regimul autorizațiilor	193
7.7. Libertatea de întrunire pașnică și libertatea de asociere (art. 11) ...	197
7.8. Limitarea dreptului de proprietate	198

VIII. RESPECTAREA DREPTURILOR OMULUI ÎN SITUAȚII

SPECIALE	207
8.1. Noțiuni privind delimitarea termenului de „situații speciale” ...	207
8.2. Obiectivele Regulilor europene pentru penitenciare	209
8.3. Drepturile persoanelor private de libertate	210
8.3.1. Primirea și înregistrarea	211
8.3.2. Repartizarea și clasificarea deținuților	212
8.3.3. Cazarea	212
8.3.4. Îmbrăcămintea și așternutul	213
8.3.5. Hrana	214
8.3.6. Serviciile medicale	214
8.3.7. Contactul cu lumea exterioară	215

8.4. Drepturile persoanelor cu tulburări psihice	216
8.5. Drepturile copiilor instituționalizați	218
IX. PROCEDURI ȘI MECANISME PENTRU PROMOVAREA RESPECTĂRII DREPTURILOR OMULUI	220
9.1. Mijloace și mecanisme interne	220
9.2. Mecanisme și proceduri internaționale	223
9.3. Mecanisme create prin statute ale unor organizații internaționale și în plan regional	230
9.4. Alte mijloace de acțiune în plan internațional	234
9.5. Mecanisme care acționează pentru promovarea și protecția drepturilor omului în România	238
X. SESIZAREA ȘI MODUL DE LUCRU AL CURȚII EUROPENE A DREPTURILOR OMULUI	250
10.1. Noțiuni introductive	250
10.2. Curtea Europeană a Drepturilor Omului	253
10.2.1. Noțiunea de Curte Europeană a Drepturilor Omului	253
10.2.2. Organizarea și funcționarea Curții Europene a Drepturilor Omului	254
10.3. Adresabilitatea la Curtea Europeană a Drepturilor Omului	258
10.4. Ședința și hotărârea Curții	261
GRILE PENTRU EXAMEN (model)	265
BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ	269

© Editura Fundației *România de Mâine*, 2008

Editură acreditată de Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului
prin Consiliul Național al Cercetării Științifice
din Învățământul Superior

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

GHOERGHE BABONEA

Dreptul libertăților fundamentale/ Gheorghe Babonea, Ion Diaconu, Gheorghe Costache, Diana Crumpăna, Ileana Ingrid Nicolau– București – Editura Fundației *România de Mâine*, 2008
Bibliogr.

ISBN 978-973-163-204-9

- I. Babonea, Gheorghe
- II. Diaconu, Ioan
- III. Costache, Gheorghe
- IV. Crumpăna, Diana
- V. Nicolau, Ileana Ingrid

34

Reproducerea integrală sau fragmentară, prin orice formă
și prin mijloace tehnice, este strict interzisă
și se pedepsește conform legii.

*Răspunderea pentru conținutul și originalitatea textului
revine exclusiv autorului/autorilor.*

TESTE-GRILĂ (model)

1. Care din documentele următoare privind drepturile omului consacră principiul nediscriminării:

- a. Pactul privind drepturile civile și politice;
- b. Pactul privind drepturile economice, sociale și culturale;
- c. Convenția privind prevenirea și reprimarea genocidului;
- d. Convenția privind eliminarea discriminării rasiale.

- A. a+b+c
- B. a+b+d
- C. b+c+d
- D. c+d

2. Un cetățean român se plânge că este discriminat în ce privește angajarea în muncă; cine poate lua o hotărâre în favoarea sa:

- a. Avocatul poporului;
- b. Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării;
- c. Instituția sau organizația care l-a discriminat;
- d. Judecătoria din zona în care locuiește.

- A. a+c+d
- B. a+b+d
- C. b+c+d
- D. c+d

3. În ce constă dreptul la muncă ?

- a. A interzice discriminarea în ce privește angajarea și condițiile de muncă;
- b. A crea întreprinderi pentru angajarea tuturor;
- c. A interzice concedierile până la crearea de locuri de muncă pentru toți cei concediați;
- d. A asigura fiecăruia dreptul de acces la locuri de muncă fără discriminare, potrivit pregătirii și aptitudinilor sale.

- A. a+b+c
- B. a+c+d

- C. a+d
- D. b+d

4. Pentru ca un organism internațional să admită o plângere privind încălcarea drepturilor omului, este necesar:

- a. Să fie redactată corect;
- b. Să fie sprijinită de o organizație neguvernamentală;
- c. Să fie trimisă prin poștă;
- d. Să fi fost epuizate recursurile interne disponibile.

- A. a+b+c
- B. b+c+d
- C. c+d
- D. d

5. Prin ce se deosebește substanțial abordarea drepturilor omului în Carta drepturilor fundamentale adoptată de Uniunea Europeană, față de Convenția din 1950 adoptată în cadrul Consiliului Europei?

- a. Prin gruparea mai exactă pe titluri;
- b. Prin plasarea lor în contextul dreptului comunitar;
- c. Prin confirmarea valorii lor juridice în contextul unui tratat care se ocupă și de alte probleme;
- d. Prin includerea, alături de drepturile civile și politice, cuprinse în Convenția din 1950, a unor drepturi economice și sociale și a unor drepturi de solidaritate.

- A. a+c+d
- B. b+c+d
- C. a+b+d
- D. c+d

6. Unele din principiile ce guvernează drepturile și libertățile fundamentale ale omului sunt specifice și dreptului comunitar. Acestea sunt:

- a. principiul subsidiarității;
- b. principiul securității juridice;
- c. principiul proporționalității;
- d. principiul universalității.

- A. a+b
- B. a+b+c+d
- C. b+c
- D. b+d

7. Dintre următoarele afirmații una singură este falsă. Care este aceea?

- a. Principiul egalității este consacrat de art. 14 din Convenție;
- b. Dreptul internațional al drepturilor omului respectă principiile generale de drept recunoscute de națiunile civilizate;
- c. Convenția pentru protecția drepturilor omului și a libertăților fundamentale nu conține nici o referire la principiile generale de drept, ele au fost consacrate prin deciziile Curții Europene a Drepturilor Omului.

8. Principiile după care își orientează activitatea Consiliul Europei sunt:

- a. Egalitate, legalitate, fraternitate;
- b. Respectarea drepturilor omului, legalitate, egalitate;
- c. Democrație pluralistă, respectarea drepturilor omului și statului de drept;
- d. Respectarea drepturilor omului, democrație, libertate.

9. Curtea Europeană a Drepturilor Omului reprezintă:

- a. Un organism de apărare a drepturilor omului la nivel internațional și regional;
- b. Un organism de apărare a drepturilor omului la nivel internațional;
- c. Un organism de apărare a drepturilor omului la nivel internațional și regional are rolul unei instanțe internaționale cu caracter subsidiar căilor de atac interne.
- d. Un organism de apărare a drepturilor omului la nivel internațional și regional are rolul unei instanțe internaționale cu caracter primordial căilor de atac interne.

10. Scopul tratamentului penitenciar pentru persoanele private de libertate este acela de:

- a) a le asigura demnitatea umană;
- b) a-i dezumaniza;
- c) a le schimba orientarea religioasă datorită căreia a comis fapta;
- d) a-i extermina.

11. Internarea nevoluntară într-o unitate medicală a unui bolnav cu tulburări psihice se face:

- a) cu sprijinul poliției comunitare;
- b) la recomandarea poliției de proximitate;
- c) la presiunile făcute de membrii familiei;
- d) după expirarea încercărilor de internare voluntară și la recomandarea unui medic specialist.

12. Curtea Europeană a Drepturilor Omului reprezintă:

- a) un tribunal internațional menit să asigure respectarea drepturilor omului;
- b) un tribunal internațional menit să asigure implementarea tratatelor U.E.;
- c) un tribunal internațional menit să judece cauzele penale, civile și în contencios;
- d) un tribunal internațional cu rolul de instanță de recurs.